

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 376/06-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. novembra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. L. S., P., zastúpeného JUDr. Š. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava pod sp. zn. PN 4 C 5/00 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. L. S. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. septembra 2006 doručená sťažnosť JUDr. L. S. (ďalej len „sťažovateľ“), doplnená podaním doručeným 18. októbra 2006, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PN 4 C 5/00.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ je účastníkom súdneho konania ako odporca v 4. rade vedeného okresným súdom pod sp. zn. PN 4 C 5/00, ktoré sa začalo podaním žaloby o vydanie nehnuteľnosti zo 7. septembra 1999.

Sťažovateľ v sťažnosti konštatuje, že *„dĺžka konania v tomto prípade nie je závislá od zložitosti právneho sporu vedeného v konaní pred prvostupňovým súdom a nie je ani vyvolaná správaním sťažovateľa“*.

Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy došlo v dôsledku zbytočných prietáhov v súdnom konaní, výsledkom ktorých je to, že predmetná vec nie je do dnešného dňa právoplatne rozhodnutá.

Vzhľadom na to sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo JUDr. L. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN 4 C 5/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje Ústavný súd Slovenskej republiky, aby v konaní vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. PN 4 C 5/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. L. S. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 135 000,- Sk (slovom stotridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť JUDr. L. S. náhradu trov právneho

zastúpenia na účet advokáta JUDr. Š. K... “

Priznanie požadovaného finančného zadosťučinenia odôvodňuje sťažovateľ pretrvávajúcim stavom právnej neistoty, ktorý „*je daný nielen tým, že právna vec , v ktorej je (...) účastníkom konania nie je dodnes (...) právoplatne ukončená“*, ale aj tým „*že sekundárne dochádza k neistote v jeho majetkových právach“*.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré

mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd vo výzve z 5. októbra 2006 upozornil právneho zástupcu sťažovateľa na skutočnosť, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov [platného do 31. marca 2005 (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“)] a od 1. apríla 2005 podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“). Súčasne ho vyzval, aby predložil dôkaz o splnení predmetnej povinnosti, t. j. o podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi prvostupňového súdu.

Na uvedenú výzvu právny zástupca sťažovateľa odpovedal podaním doručeným ústavnému súdu 18. októbra 2006, ktorým oznámil, že sťažovateľ „nemôže potvrdiť či v období pred podaním sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky adresoval sťažnosť aj predstaviteľovi justičnej správy (teda predsedovi) príslušného súdu“. Avšak z dôvodu obozretnosti po doručení výzvy ústavného súdu „vykonan podanie sťažnosti predsedovi Okresného súdu Trnava“, a to aj napriek tomu, ako uvádza v doplnení sťažnosti, „že sa v tomto prípade nejedná o účinný prostriedok ochrany jeho práv“.

V súvislosti so sťažnosťou na prietahy v konaní (podanou predsedovi príslušného súdu) právny zástupca sťažovateľa poukázal na nasledovné:

„a) z dikcie § 64 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v nasledujúcom texte len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) vyplýva, že:

Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prieťahy v konaní alebo porušené zásady dôstojnosti súdneho konania, a odstránenie zistených nedostatkov. To znamená, že pri vybavovaní sťažnosti sa zisťuje, či už došlo k prieťahom v konaní, to znamená, že sťažnosťou na prieťahy v súdnom konaní sa samotnému prieťahu v súdnom konaní nepredchádza.

b) Samotné konštatovanie, že k prieťahu došlo, podľa názoru sťažovateľa neznamená zabezpečenie ochrany základných práv sťažovateľa, nehovoriac o tom, že má ísť o ochranu základných práv a slobôd, ktoré zákon sťažovateľovi účinne poskytuje.

c) Sťažnosť na prieťahy v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. je adresovaná predsedovi súdu, ktorý v tomto prípade - t. j. pri jej vybavovaní - reprezentuje justičnú správu. Predseda súdu nemá možnosť prikázať sudcovi ako má konať a kedy rozhodnúť, pretože takýto príkaz by bol zásahom do nezávislosti súdnej moci (a z pozície justičnej správy by sa jednalo o zásah výkonnej moci do súdnej moci). Navyše sťažnosť nemožno podať preventívne. Rovnako aj v prípade právnej úpravy podľa zákona SNR č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (...) by nezabezpečoval postup podľa uvedeného zákona účinnú ochranu proti prieťahom v konaní.“

Ďalej okrem iného poukázal na to, že „Sťažovateľ zastáva názor, že sťažnosť na prieťahy adresovaná predsedovi príslušného všeobecného súdu nie je účinným prostriedkom ochrany základných práv...“.

Právny zástupca sťažovateľa zároveň poukázal na to, že už v minulosti v inej veci podal sťažnosť ústavnému súdu, „pričom aj napriek tomu, že nepreukázal podanie sťažnosti predsedovi všeobecného súdu ešte pred podaním sťažnosti na Ústavný súd“, tento jeho sťažnosť neodmietol a vo veci konal a meritórne rozhodol.

V nadväznosti na to vyslovil názor, že „... by podmienenie ochrany práv cestou Ústavného súdu (...) vyžadovaním podania, ktoré nie je spôsobilé poskytnúť účinnú ochranu práv sťažovateľa, znamenalo odklon od smerovania k právnemu štátu v materiálnom zmysle“.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal do 31. marca 2005 k dispozícii podľa zákona o štátnej správe súdov a v súčasnosti podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní (...)“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľa v okolnostiach prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky namietania prietáhov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd preveril aj všetky sťažovateľove právoplatne skončené konania, v ktorých malo byť podľa jeho tvrdenia napriek nepodaniu sťažnosti orgánu štátnej správy súdov vo veci samej sťažovateľovi vyhovené, a zistil, že toto tvrdenie sťažovateľa nezodpovedá skutočnosti. V oboch konaniach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 396/04 a sp. zn. II. ÚS 103/06, v ktorých ústavný súd netrval na splnení predmetnej podmienky, išlo o konania, ktoré v čase doručenia sťažnosti trvali viac ako 9 rokov, resp. viac ako 10 rokov. A navyše v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 396/04 ústavný súd v uznesení

o prijatí veci na ďalšie konanie č. k. IV. ÚS 396/04-8 z 1. decembra 2004 konštatoval, že od požiadavky uplatnenia sťažnosti na prietahy v konaní na orgáne štátnej správy prvostupňového súdu upustil, a to z dôvodov dovtedajšej dĺžky konania a predmetu sporu [išlo sa o pracovný spor, ktorý je z hľadiska zbytočných prietahov sporom mimoriadnej citlivosti (prísnejšie posudzovanie zbytočných prietahov)].

Ústavný súd zastáva okrem toho názor, že (podanie) sťažnosti predsedovi okresného súdu (9. októbra 2006) v krátkom čase po podaní sťažnosti ústavnému súdu (29. septembra 2006) a navyše po výzve ústavného súdu (5. októbra 2006) na jej predloženie sa javí byť iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak taká sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (m. m. IV. ÚS 306/04, III. ÚS 78/05, IV. ÚS 194/05).

Keďže ústavný súd z vyžiadaného súvisiaceho spisu okresného súdu sp. zn. PN 4 C 5/00 nezistil, že by sťažovateľ podal predsedovi prvostupňového súdu sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní pred podaním sťažnosti ústavnému súdu a ani z obsahu sťažnosti, z jej príloh a z vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

Ústavný súd záverom pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prietahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2006